

השולח פרק רביעי גימין

מג.

עין משפט נר מצוה

קה א מיי פ"ב מהל' מכירה הלכה א סמג עשין פ"ט טו"ש"ע ח"מ סי' רע טע"ד:
 קו ב מיי פ"ו מהל' תרומות הלכה א סמג לאוין רכז רכה טור י"ד סי' שלא:
 קז ג מיי פ"ד מהל' אישות הלכה ז סמג עשין מה טו"ש"ע אה"ע סימן מד טע"א:
 קח ד ה מיי פ"ג מהל' הלכה ט סמג טו"ש"ע אה"ע סי' לא טע"ח:
 קט ו ז מיי פ"ח מהל' מקדש הלכה ב סמג עשין סו טו"ש"ע י"ד סי' רסו טע"ב:
 קי ח מיי פ"ד מהל' אישות הלכה נו סמג עשין מה טו"ש"ע אה"ע סי' מד טע"א:
 קיא ט מיי פ"ג מהל' י"ו ופ"ג מהלכות איסורי ביאה הל' יג סמג לאוין קה:
 קיב י מיי פ"ו מהל' יבוס הלכה לא סמג עשין לא נב טו"ש"ע אה"ע סי' קעד טע"י ז:

תורה אור השלם

1. ובהן בי יקנה נפש קנין בסקופ הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו: וירקא כב אי 2. כי יחפש איש באחיו בית אביו שמלה לכה קצין תהיה קנה והמכשלה הזאת תחת ידיו: ישיערה ג

פסקי ר"ד

מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקדש בת חורין מקודשת היא משום צד חירות שבו ואפילו אם תמצא לומר המקדש אשה לחציו אינה מקודשת התם משום דשייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו וכן נמי שפחה שחציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה מישראל קדושה קדושת משום צד חירות שבה. ואפילו אם תמצא לומר המקדש חצי אשה אינה מקודשת התם שייר בקנינה הכא לא שייר בקנינה

מי איבא עבדא דלא מודבן דקנסא. וא"ת כי אמר נמי דליתו מכור^א תקשי ליה מי איבא עבדא דלא מודבן לקנסא שיוכל למכרו כולו לגמרי^ב וי"ל דלא ימנא קונים שיקנוהו לגמרי אפי' לא יטרכו לפרנסו שיוכל לומר עשה עמי וליני זך מ"מ מימנעי אינשי לקנותו שלא יהא רגיל אללא אזל אס מכרו לקנס מכור זמנין דזני ליה ועי"ל דאפי' מוכרו כולו לגמרי אינו מכור דהא אינו שוה כלום ואינו מכור אללא לקנס ולקנס אינו מכור^ג.

אם תמצא לומר התקדשי לחציי מקודשת. וגבי אשה קאמר אס תמצא לומר חציך מקודשת לי אינה מקודשת והוי מני למימר איפכא^ד אללא האמת נקט דכתיב מסיק בפ"ק דקידושין (ק"ז ע"א): **ואי אמרת** קדושי ואו קדושי יורשין מנא איה. מינה דמה תולה יורשין דקדושי^ה והלא בנו מן הפנויה יורשו כדלמנר (יבמות ק"ז ע"א) גבי עשרה כהנים שפירש אחד מהן ובעל דהולד שמוקי שמשמתקין אותו מנכסי אביו משום דלא ידעי אביו מנו ואפי' בנו ממזר מערוה דלא תפסי בה קדושין מן פסקי שני דיבמות (ק"ז ע"א) דהוי בנו לכל דבר והיינו לירשו והכא אי תפסי בה קדושין גרע^ו טפי דלתי נד עבדות ומשמתם זכ"א כדלמנין [בבבא מציעא (ק"ז ע"א)] וי"ל דסבר הש"ס דאם אימא דלאו זר קדושין הוא און בנו מתייחס אחריו^ז ולא דמי לעריות דתפסי בה קדושין לעלמא אזל האי^ח דלאו זר קדושין הוא זשום מקוס^ט און הון מתייחס אחריו: ואין

בקנינו מאי ת"ש הימית מי שחציו עבד וחציו בן חורין גותן חצי קנס לרבו וחצי כופר לירשיו ואי אמרת קידושי לאו קידושין יורשין מנא ליה אמר רב אדא בר אבהו כשעשאו טרפה * ומאי יורשיו נפשיה * אמר רבא שתי תשובות בדבר הדין יורשיו קתני ועוד כופר הוא * ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה אלא אמר רבא יראוי ליטול ואין לו אמר רבא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קדושה קדושין דרש רבה בר רב הונא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אינה מקודשת א"ל רב חסדא מי דמי התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש אוקי^א והמכשלה הזאת תחת ידיו אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן וע"פ שאמרו המקדש חצי אשה אינה מקודשת אבל חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה קדושה קדושין מ"ט התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו אמר רב ששת כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קדושה קדושין ואם לחשך אדם לומר^ב איזו היא שפחה חרופה זו שחציה שפחה וחציה בת חורין^ג המאורסה לעבד עברי אלמא בת איתרוסי היא אמור לו כלך אצל ר' ישמעאל^ד שהוא אמר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי ושפחה כנענית בת איתרוסי היא אלא מאי אית לך למימר מאי מאורסת מיוחדת הכא נמי מאי מאורסת מיוחדת אמר רב חסדא חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתיבמת ללוי ואין

דלמא מודה. זכ"ד קודם העדלת עדים ומודה בקנס פטור: ויליד **בית מה ס"ל.** לענין אכילת תרומה ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו. יליד בית בן שפחתו: אינו בן. דלא כתיב אלא קנין כספו הוא יאכל בו: **אף קנין כסף אע"פ שאינו שוה כלום.** כגון שנעשה מוכה שחין:

מי איבא עבדא דלא מודבן. צפרותיה: לקנסא. שאם יגתנו שור טעול שלשים כסף: **צטרפה.** שאין משלמין עליו קנס דגבדא קטילא הוא: והא חוי למיקס קמיה. לשרתו אע"פ שנחתכה רגלו למעלה מן הארכובה או ניקב קרום המוח ראוי לשירות קל: **זמנוול.** דמליס והוי נמי טרפה דלאו זר קנסא הוא: דקדושין אמרינן^א התקדשי לחציי מקודשת חציך מקודשת לי אינה מקודשת הכא מי הוי קדושין או לא: **אם תמצא לומר.** כלומר אי צעית למפסט מוקיימא לן התקדשי לחציי מקודשת לא דמי דהתם זר חורין הוא וחזיא לכוליה והכי קאמר לה אי צעינא נסיבנא אחריתי צדיק אזל הא לא חזיא לפלגא דעבדות ידייה: **ואם תמצא לומר חציך מקודשת לי אינה מקודשת.** וצעית למפסט הא מינה דכי היכי דמקדש חצי אשה אינה מקודשת הואיל דלא מניין למימר דהכי קאמר לה דתנסיב אחריתא צדידי דליתמא לא חזיא לתרי ואשתכח דפלגא הוא דקדיש הכא נמי חצי איש שקדיש לא הוי קדושין לא דמי דהתם שייר בקנינו דהוה ליה לקדשה וכולה אזל האי לא שייר מידי דכל מה דחוי למעז עבד: **כשעשאו טריפה.** דהוה ליה כמאן דקטליה ויהב ליה לנפשיה: **ועוד כופר הוא כו'.** דשנלמא קנס דלא כתיב ציה מיתה אלא נגיחה שנאמר אס עבד יגח השור וגו' (שמות כה) איבא לאוקמיה כשעשאו טריפה אזל כופר של בן חורין כתיב (ס"ט) והימית איש או אשה: **ראוי לטול.** דפלגא לאו זר קנסא הוא אלא זר כופר: ואין לו. שהרי מת יורשים אין לו שיגבו וזה המזיק וזה צמה שצידו ולעולם צממת והי"ק גותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ראוי לנתן לירשיו אס היו לו יורשין: **אוקי אמורא עליה.** העמיד מתורגמן לפניו לחזור ולדרוש: **והמכשלה הזאת.** כלומר כך התחיל דברשא מן קרא כתיב והמכשלה הזאת תחת ידיו זאנשי ירושלים שפסקה תורה מיהס והיו שואלין לחציהם שמלה לך קנין מיהס לנו והמכשלה הזאת תחת ידיו כלומר דברים שמכוסין לנו ותהיה קנין והמכשלה הזאת דברי תורה שאין אדם עומד על אמתתן עד שיכשל בהן להורות טעות ויכלימנה והוא ונתן לז ומצין תחת ידיו הן אף אני נכשלתי בצוראתי וחזרתי צי: **ואם לחשך אדם לומר.**

תשובה לדבר זה מאותה שנינו במס' כריתות (א). והפדה לא נפדתה דשפחה חרופה איזו זו או פדויה ואינה פדויה חציה שפחה וחציה בת חורין המאורסה לעבד עברי. והוא הדין לכל ישראל אלא אורחא דמלתא נקט משום דעברי מותר בשפחה: **אלמא בת אסרוסי היא.** מדקתני מאורסת אמור לו. וכי סבור אתה שהן אירוסי ממש: **כלך אלל רבי ישמעאל.** דלמנר התם דברה תורה כלשון בני אדם ובשפחה כנענית שלא נפדית כלל קמשתעי קרא: **המאורסה לעבד עברי.** וכי שפחה כנענית גמורה בת קדושין היא הא תמורה בעלמא היא עם הדומה למתורסי: **מיוחדת.** וגזירת הכתוב היא דמחייב עליה אשם הואיל וייחודה לעבד עברי המותר בה: **וחזרה ונתקדשה לשמעון.** אחיו וצחיי ראוון וראובן לא גירשה: ואין

(א) קדושין ז' ט ג"ז ס"א, (ב) שבת ק"ט. מבינה י"ד, (ד) כריתות י"א, (ה) נ"ל ומואורסה ק' איתא בכריתות, (ו) כריתות ס"א, (ז) קדושין ז' א, (ח) קדושין פ"א.

גיליון הש"ס

גמ' מי איבא עבדא כו'. ע"י ערפין ד' ז פ"א מדי' לאחיי מנוול: שם מי שחציו עבד וחציו בן חורין. ע"י ירושלמי פ"ח דפקחים הלכה א: שם ובאי יורשיו נפשיה. ע"י פירוש בספרו מים חיים בתוספתו סימן ז: שם אמר רבא שתי תשובות. ע"י פסקו ד' ע"א ע"פ וס"ג: שם ואמר ר"ל כופר. ע"י ז"ק ד' מז ע"ג:

מוסף רש"י

אין אדם עומד על דברי תורה. על חורין לאומרו כהלכתן (שבת ק"ב). אלא אם כן נכשל בהן. עד שאומרו צ' וי' פעמים צבינו דהיינו טעמי תורה המסומן (שם) כשהתלמיד נכשל בשמועתו פסע ראשונה ושהיה הוא ונתן לז לעמוד על שמועתו (חגיגה י"ד).

מוסף תוספות

- א. לקנס. מוס' ה"ל"ט.
- ב. יהיה הקנס לקונה אותו. מוס' ה"ל"ט.
- ג. אשתכח דלאו מידי קא זבין. ומה"ט נמי נוחא אמאי אינו שריכ, דנהי דלא מודבין לקנס, מ"מ הוה יכול להשהותו לקנס ושהו לו כסף. אלא כיון דהשתא לא שוה לי מידי קודם שיבא הקנס לא מקרי קנין כספו. מוס' ה"ל"ט.
- ד. את"ל [התקדשי לחציו] אינה מקודשת משום דשייר בקנינו, וגבי אשה הוה מצי למימר חציך מקודשת לי מקודשת משום דחזיא לכליה. מוס' ה"ל"ט.
- ה. נקט את"ל משום דתלמודא שקול וטרי בה. מוס' ה"ל"ט.
- ו. כ"ש. מוס' ה"ל"ט.
- ז. ה"בן. מוס' ה"ל"ט.
- ח. אפי' אחר צד חירות שבו. מוס' ה"ל"ט.
- ט. צד חירות. מוס' ה"ל"ט.
- י. והי"ל כגור ועבד הבא על בת ישראל דלא תפסי בה קידושין. מוס' ה"ל"ט.